

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

OŚRODEK INFORMACJI 693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

INTERNET <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A. SKR. PT. 24

00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/45/2000

POLACY, CZESI I WĘGRZY WOBEC NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W rok po przystąpieniu do NATO poparcie dla członkostwa zarówno w Polsce, Czechach, jak i na Węgrzech pozostało na takim samym poziomie jak w przededniu przyjęcia tych krajów do Paktu Północnoatlantyckiego. Nadal uczestnictwo w nim jest bardziej akceptowane przez Polaków (63%) i Węgrów (61%) niż Czechów (50%).
- Spośród trzech nowych członków NATO Czesi wyróżniają się większym niż pozostali sceptycyzmem co do niektórych konsekwencji przynależności do tego Paktu. Przekonanie, że członkostwo w NATO umacnia pozycję kraju na arenie międzynarodowej, jest wyższe w Polsce (60%) i na Węgrzech (62%) niż w Czechach (42%). Czesi znacznie częściej niż Polacy i Węgrzy obawiają się również, że przynależność do NATO zwiększa możliwość uwikłania kraju w konflikt zbrojny (40% wskazań w Czechach wobec 29% na Węgrzech i 25% w Polsce).
- Polacy z kolei wyróżniają się tym, że w większym stopniu niż Węgrzy i Czesi przekonani są, iż przynależność do NATO jest gwarancją niepodległości (56% wskazań w Polsce wobec 41% na Węgrzech i 38% w Czechach), a nie nową formą podporządkowania obcemu mocarstwu (odpowiednio: 29%, 44%, 47%). Rok temu opinie Polaków na ten temat były podzielone (41% wobec 42%), zbliżone do poglądów Węgrów i Czechów, które nie uległy zasadniczej zmianie.
- Jeśli chodzi o dalsze rozszerzenie NATO na Wschód, to jedynie za ewentualnym przyjęciem Słowacji opowiada się większość Polaków, Czechów oraz Węgrów. W przypadku innych krajów naszego regionu (Bułgarii, Estonii, Litwy, Łotwy, Rumunii, Ukrainy) tylko w Polsce ponad połowa badanych uważa, że dobrze byłoby, aby wstąpiły do NATO. Węgrzy są w tej sprawie bardziej wstrzeźliwi, niemniej przeważa wśród nich akceptacja akcesu sześciu wymienionych krajów. Natomiast wśród Czechów, stosunkowo najbardziej niechętnych przyjęciu do NATO innych krajów naszego regionu, dominuje sprzeciw wobec ewentualnego przyjęcia Rumunii, a przede wszystkim - Ukrainy.

Mija rok od przystąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO. Z tej okazji kolejne wspólne badanie opinii publicznej, zrealizowane przez CBOS, IVVM (Instytut Badania Opinii Społecznej w Pradze) oraz TÁRKI (Centrum Informatyki i Badań Społecznych w Budapeszcie)¹, poświęcone było stosunkowi społeczeństw tych krajów - trzech nowych członków NATO - do niektórych aspektów członkostwa w tym sojuszu².

Podobne badanie, choć w nieco węższym zakresie, przeprowadziliśmy przed rokiem, w przededniu oficjalnego przyjęcia Polski, Czech i Węgier do NATO. W okresie, jaki upłynął od 12 marca '99, nasze uczestnictwo w NATO stało się z jednej strony zapewne czymś normalnym, przestało budzić emocje. Informacje o udziale w bieżących pracach Paktu Północnoatlantyckiego i działaniach na rzecz dostosowania naszych sił zbrojnych do wymogów NATO z natury rzeczy w niewielkim stopniu docierają do społeczeństwa. Jednak z drugiej strony w tym czasie miała miejsce bardzo absorbująca opinię publiczną interwencja w Kosowie, gdzie do dzisiaj pełnią misję żołnierze także trzech nowych krajów członkowskich. Zasadne jest więc pytanie, czy w tym okresie zaszły jakieś zmiany w stanowisku Polaków, Czechów i Węgrów wobec członkostwa w NATO?

¹ W wyniku porozumienia między trzema wymienionymi ośrodkami co miesiąc realizowane jest porównywalne badanie opinii Polaków, Czechów i Węgrów naabrany temat.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (117) przeprowadzono w dniach od 3 do 8 lutego 2000 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski; sondaż IVVN 31 stycznia - 7 lutego 2000 (N= 1036); sondaż TÁRKI 5-13 lutego 2000 (N=1511).

Tabela 1

Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski/Czech/Węgier do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	Polska 24 II - 1 III	Czechy 1-8 III	Węgry 10-20 II	Polska 3-8 II	Czechy 31 I - 7 II	Węgry 5-13 II
	1999			2000		
	w procentach					
Zdecydowanie popieram	33	22	36	33	18	33
Raczej popieram	27	27	25	30	32	28
Łącznie „popieram”	60	49	61	63	50	61
Jest mi to obojętne	23	17	22	18	18	23
Jestem raczej przeciwny(a)	6	12	8	8	15	7
Jestem zdecydowanie przeciwny(a)	5	10	3	4	11	3
Łącznie „jestem przeciwny(a)”	11	22	11	12	26	10
Trudno powiedzieć	6	12	6	7	6	6

W Polsce, Czechach i na Węgrzech stosunek społeczeństwa do członkostwa w NATO prawie się nie zmienił od czasu przyjęcia tych krajów do Paktu Północnoatlantyckiego. Podobnie jak przed rokiem, Czesi słabiej niż Polacy i Węgrzy popierają przynależność swego kraju do tego sojuszu. W Czechach nawet nieco wzrosła liczba przeciwników, zmalał zaś odsetek osób niemających zdania w tej sprawie. W Polsce z kolei mamy do czynienia z nieco większym poparciem, jednak jest to wzrost w granicach błędu statystycznego. Wyraźnie zmniejszył się natomiast odsetek osób deklarujących obojętność wobec tej kwestii. Na Węgrzech zaś nie obserwujemy w zasadzie żadnych zmian w poparciu dla członkostwa w Pakcie Północnoatlantyckim.

Jak natomiast postrzegane są niektóre konsekwencje przynależności do NATO? W każdym z trzech państw pytano o konsekwencje dla niepodległości i bezpieczeństwa kraju, stabilizacji w Europie oraz pozycji każdego z nich na arenie międzynarodowej.

Przed przystąpieniem byłych państw członkowskich Układu Warszawskiego do NATO pojawiały się głosy, że będzie to nowa forma podporządkowania tych krajów obcemu mocarstwu. Rok temu opinię tę podzielała znaczna część badanych we wszystkich trzech krajach. Czy funkcjonowanie w strukturach NATO zmieniło coś w tym względzie?

W porównaniu z rokiem ubiegłym opinie Węgrów w zasadzie się nie zmieniły. Ich poglądy nadal są podzielone, z niewielką (mniejszą niż rok temu) przewagą opinii, że przynależność do NATO jest formą podporządkowania obcemu mocarstwu. W Czechach, podobnie jak przed rokiem, dominacja takiego poglądu jest dość wyraźna. Nastąpiła tam, podobnie jak w kwestii poparcia samego faktu członkostwa, polaryzacja stanowisk. Natomiast w Polsce poglądy na ten temat wyraźnie się zmieniły. W ubiegłym roku opinie badanych były niemal równo podzielone - prawie tyle samo osób uważało, że przynależność do NATO jest gwarancją niepodległości, co traktowało ją jako nową formę podporządkowania. Obecnie zdecydowanie przeważa ten pierwszy pogląd. Polacy w odróżnieniu od Czechów i Węgrów w większości są zdania, że przynależność do NATO jest gwarancją niepodległości kraju.

Tabela 2

Która z następujących opinii jest bliższa Pana(i) poglądom na temat przynależności Polski/Czech/Węgier do NATO?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	Polska 4-9 II	Czechy 1-8 III	Węgry 10-20 II	Polska 3-8 II	Czechy 31 I - 7 II	Węgry 5-13 II
	1999			2000		
	w procentach					
Przynależność do NATO jest gwarancją niepodległości	41	34	40	56	38	41
Przynależność do NATO jest nową formą podporządkowania obcemu mocarstwu	42	45	47	29	47	44
Trudno powiedzieć	17	21	13	15	15	15
Przynależność do NATO zapewnia Polsce/Czechom/Węgrom pokój i bezpieczeństwo	55	42	-	60	45	56
Przynależność do NATO zwiększa możliwość uwikłania kraju w konflikt zbrojny	27	36	-	25	40	29
Trudno powiedzieć	18	22	-	15	15	15
Przynależność do NATO przyczynia się do zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	57	47	-	63	56	59
Przynależność do NATO przyczynia się do zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	21	19	-	19	19	22
Trudno powiedzieć	22	34	-	18	25	19
Przynależność do NATO umacnia pozycję Polski/Czech/Węgier w świecie	57	38	-	60	42	62
Przynależność do NATO osłabia pozycję Polski/Czech/Węgier w świecie	4	7	-	4	8	7
Przynależność do NATO nie ma znaczenia dla pozycji Polski/Czech/Węgier w świecie	25	39	-	24	35	18
Trudno powiedzieć	14	16	-	12	15	13

Czym może być spowodowana ta różnica poglądów, zwłaszcza zaś to, że pojawiła się ona obecnie, podczas gdy w zasadzie nie występowała w okresie przystępowania Polski, Czech i Węgier do NATO? Wydaje się, że może to być związane z postrzeganiem celów polityki rosyjskiej.

Większość Polaków jest przekonana, że Rosja będzie dążyć do odbudowy swojej strefy wpływów w naszej części Europy. Przeświadczenie to umocniło się w Polsce w ciągu ostatniego roku. Na Węgrzech pogląd taki jest znacznie mniej rozpowszechniony. Niestety, nie mamy danych na ten temat z Republiki Czeskiej.

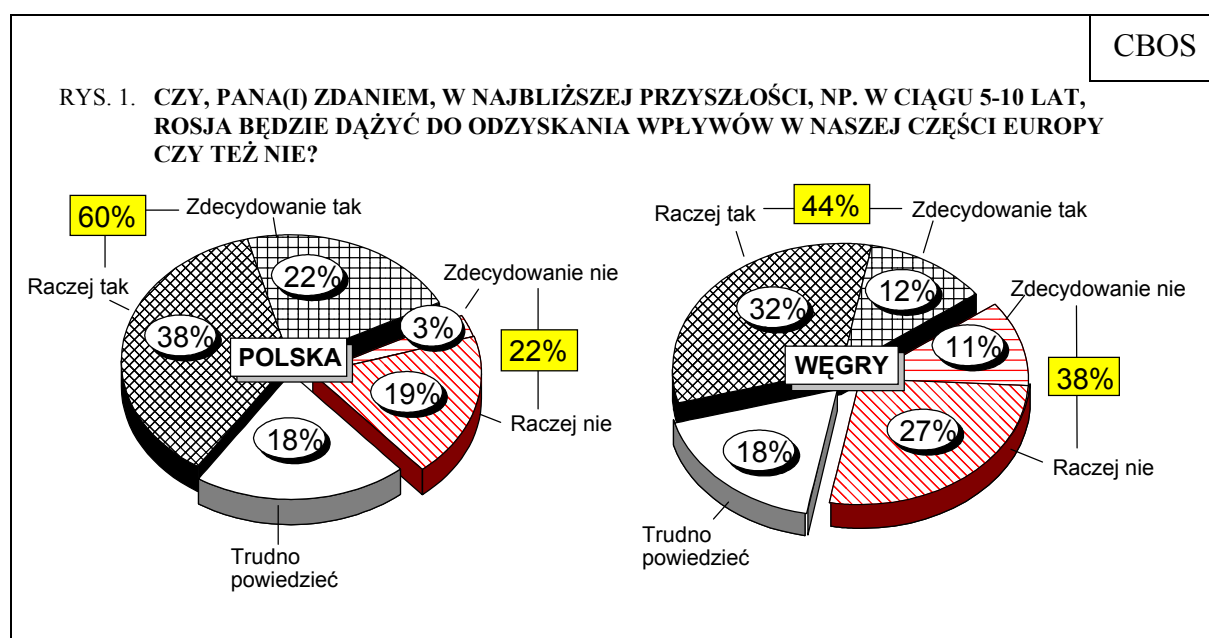

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższej przyszłości, np. w ciągu 5-10 lat, Rosja będzie dążyć do odzyskania wpływów w naszej części Europy czy też nie?	Wskazania Polaków według terminów badań							
	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	II '99	II 2000
	w procentach							
Tak	39	53	72	69	63	59	53	60
Nie	39	26	14	13	19	20	23	22
Trudno powiedzieć	22	21	14	18	17	21	24	18

Mimo że Węgrzy znacznie rzadziej niż Polacy dostrzegają w przynależności do NATO gwarancję niepodległości, to jednak zarówno na Węgrzech, jak i w Polsce zdecydowanie przeważa pogląd, że członkostwo w NATO zapewnia tym krajom pokój i bezpieczeństwo. Inaczej natomiast widzą tę sprawę Czesi, wśród których opinia taka tylko nieznacznie przeważa nad poglądem, że przynależność do NATO zwiększa możliwość uwikłania kraju w konflikt zbrojny. Ponadto o ile w Polsce zwiększyło się przekonanie o korzystnym wpływie NATO na bezpieczeństwo kraju, o tyle w Czechach nastąpiła pewna polaryzacja poglądów na ten temat.

Czesi w odróżnieniu od Polaków i Węgrów są również bardziej sceptyczni co do wpływu członkostwa w NATO na pozycję ich kraju na arenie międzynarodowej. W Polsce i na Węgrzech zdecydowanie dominuje (wyrażana przez 60% i 62% badanych) opinia, że przynależność do NATO umacnia pozycję kraju w świecie. W Czechach natomiast pogląd taki tylko nieznacznie przeważa nad przekonaniem, że członkostwo w NATO nie ma znaczenia dla pozycji kraju na arenie międzynarodowej (odpowiednio 42% i 35%).

Stosunkowo największa zgodność między badanymi we wszystkich trzech krajach panuje w kwestii wpływu członkostwa tych państw w NATO na stabilizację i zmniejszenie napięć w Europie. Wprawdzie i tę opinię popiera najwięcej Polaków oraz najmniej Czechów, jednak różnice są stosunkowo nieduże, mniejsze niż rok temu. W tej sprawie bowiem w ciągu ostatniego roku Czesi dość wyraźnie zmienili swoje poglądy. Obecnie ponad połowa badanych we wszystkich trzech krajach uważa przynależność do NATO za czynnik stabilizujący, a tylko co piąty Polak, Czech i Węgier jest zdania, że przyczynia się ona do zwiększenia napięcia i niepewności w Europie.

Pytaliśmy również o stosunek do obecności baz natowskich na terytorium nowych krajów członkowskich.

Tabela 4

Czy uważa Pan(i), że w Polsce (w Czechach, na Węgrzech) powinny stacjonować wojska innych państw NATO czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	Polska 24 II - 1 III	Czechy 1-8 III	Węgry 10-20 II	Polska 3-8 II	Czechy 31 I - 7 II	Węgry 5-13 II
	1999			2000		
	w procentach					
Zdecydowanie powinny	8	4	10	9	5	8
Raczej powinny	24	15	26	26	22	32
Łącznie „powinny”	32	19	36	35	27	40
Raczej nie powinny	35	30	32	29	25	34
Zdecydowanie nie powinny	21	37	24	26	34	20
Łącznie „nie powinny”	56	67	56	55	59	54
Trudno powiedzieć	12	14	8	10	14	6

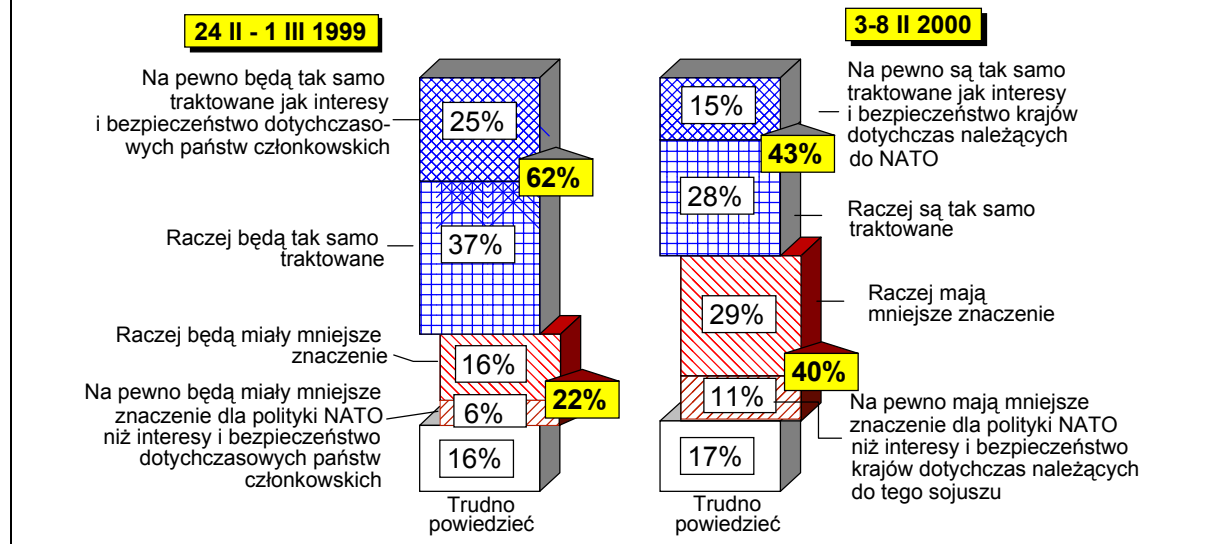
W Polsce, Czechach i na Węgrzech większość badanych, podobnie jak przed rokiem, uważa, że na terenie ich krajów nie powinny stacjonować wojska innych państw członkowskich NATO. Obecność na własnym terytorium wojsk sojusznicznych jest stosunkowo najbardziej aprobowana na Węgrzech. Akceptacja ta nieco wzrosła w ciągu roku przynależności do NATO (i, dodajmy, istnienia natowskiej bazy lotniczej na terytorium Węgier), niemniej nadal ponad połowa Węgrów jest temu przeciwna. Największy sprzeciw wyrażają Czesi, choć obecnie jest on wyraźnie słabszy niż przed rokiem. Stanowisko Polaków w tej sprawie w zasadzie się nie zmieniło (różnice wskazań mieszczą się w granicach błędu statystycznego).

W trakcie długiego procesu akcesyjnego, przed ubiegłorocznym rozszerzeniem NATO, pojawiały się wątpliwości, czy państwa kandydujące staną się w pełni równoprawnymi członkami Paktu Północnoatlantyckiego czy też będą członkami „drugiej kategorii”. Obawy takie podzielał wówczas co piąty Polak (22%) i co trzeci Węgier (32%)³.

Po roku poruszyliśmy tę kwestię tylko w sondażu polskim. Okazało się, że przeświadczenie, iż jesteśmy w NATO członkiem „drugiej kategorii”, wzrosło niemal dwukrotnie.

³ Por. komunikat CBOS „Polacy i Węgrzy wobec przystąpienia do NATO”, marzec '99.

RYS. 2. CZY SĄDZI PAN(I), ŻE INTERESY I BEZPIECZEŃSTWO POLSKI BĘDĄ (SĄ) TAK SAMO TRAKTOWANE JAK INTERESY I BEZPIECZEŃSTWO KRAJÓW DOTYCHCZAS NALEŻĄCYCH DO NATO, CZY TEŻ BĘDĄ MIAŁY (MAJĄ) MNIJSZE ZNACZENIE DLA POLITYKI SOJUSZU?

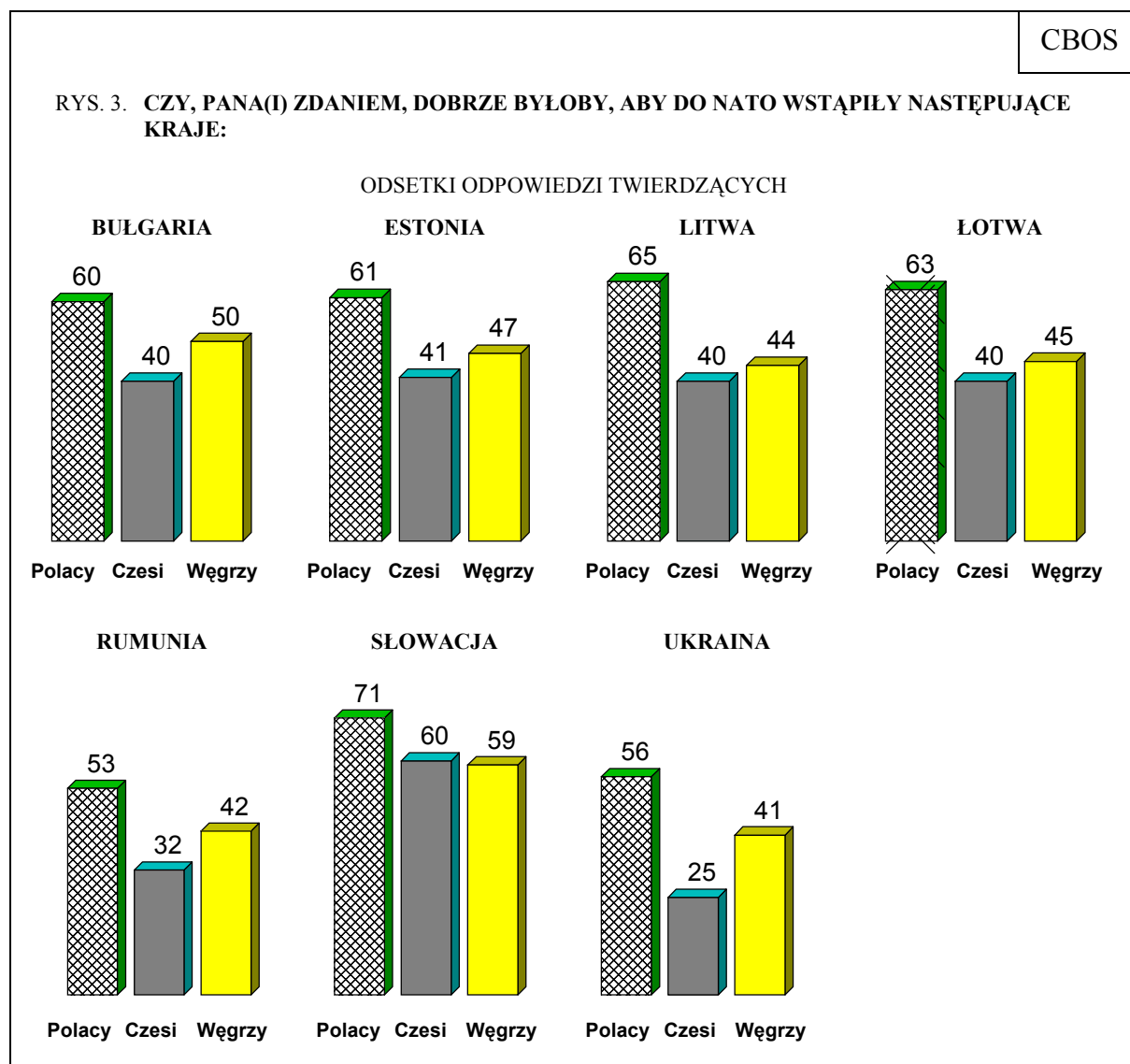
Na podstawie posiadanych danych trudno stwierdzić, co spowodowało tak duży wzrost odsetka osób przekonanych o nierównoprawnym traktowaniu Polski w NATO. Wzrost ten odnotowaliśmy we wszystkich grupach społecznych i kategoriach wykształcenia. Trudno go też wiązać z krytycyzmem wobec polityki rządu, gdyż nastąpił zarówno wśród zwolenników ugrupowań koalicji rządowej, jak i sympatyków partii opozycyjnych, a także wśród osób biernych politycznie.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy sądzi Pan(i), że interesy i bezpieczeństwo Polski są tak samo traktowane jak interesy i bezpieczeństwo krajów dotychczas należących do NATO, czy też mają mniejsze znaczenie dla polityki sojuszu?					
	Są tak samo traktowane		Mają mniejsze znaczenie		Trudno powiedzieć	
	24 II - 1 III 1999	3-8 II 2000	24 II - 1 III 1999	3-8 II 2000	24 II - 1 III 1999	3-8 II 2000
	w procentach					
AWS	69	69	15	25	16	6
PSL	42	48	38	45	19	7
SLD	64	48	26	42	10	10
UW	82	57	13	39	5	4
Niezmierni głosować	58	34	22	41	20	25

Jednym z podstawowych problemów, przed jakimi stoi obecnie Pakt Północnoatlantycki, jest kwestia jego dalszego rozszerzenia się. Badaliśmy opinie w tej sprawie, pytając z osobna o stosunek do przyjęcia każdego z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

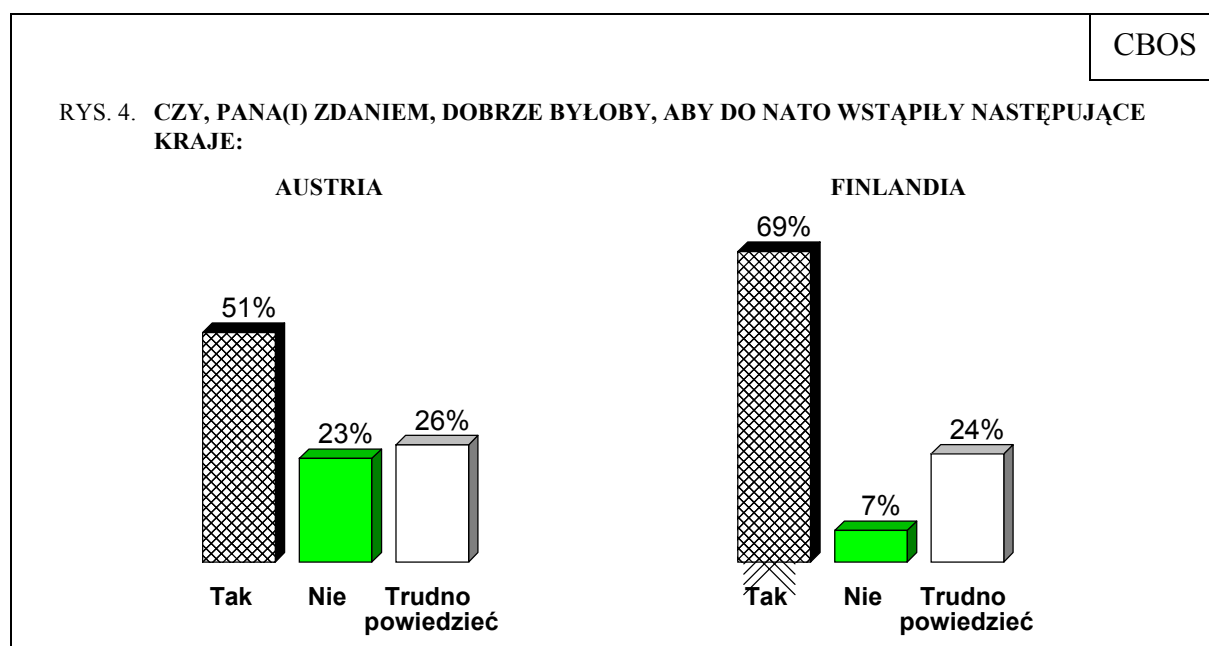
Okazuje się, że Polacy są największymi zwolennikami dalszego rozszerzenia NATO na Wschód. Ponad połowa badanych opowiada się za przystąpieniem do NATO każdego z siedmiu wymienionych w ankiecie krajów naszego regionu. Najwięcej, bo blisko trzy czwarte Polaków chętnie widziałoby w NATO Słowację, niemal dwie trzecie zaś - Litwę, Łotwę i Estonię. W nieco mniejszym stopniu Polacy zaakceptowaliby przystąpienie do NATO Bułgarii i Ukrainy, stosunkowo najmniejszym zaś - Rumunii.

Węgrzy odnoszą się do dalszego rozszerzania NATO bardziej wstrzemięźliwie, niemniej również zwolennicy przyjęcia każdego z uwzględnionych w ankiecie krajów przeważają nad przeciwnikami. Stosunkowo najbardziej podzielone są opinie Węgrów na temat obecności w NATO Rumunii i Ukrainy, przewaga zwolenników przystąpienia tych krajów do NATO jest na Węgrzech niewielka.

Najbardziej niechętni przyjęciu do NATO innych krajów naszego regionu są Czesi. W większości aprobuja oni jedynie ewentualny akces Słowacji. Za obecnością w NATO krajów bałtyckich oraz Bułgarii opowiada się nieco mniej Czechów niż Węgrów, niemniej zwolennicy przyjęcia tych krajów przeważają nad przeciwnikami. Natomiast wśród Czechów dominuje sprzeciw wobec ewentualności przystąpienia do NATO Rumunii, a przede wszystkim Ukrainy.

Polaków zapytaliśmy także o opinie w sprawie przystąpienia do NATO dwóch obecnie neutralnych krajów - Finlandii i Austrii.

Finlandia byłaby przez Polaków chętniej widziana w NATO (69%) niż położone bliżej naszych granic Litwa, Łotwa i Estonia (65%, 63% i 61%). Natomiast w stosunku do Austrii

Polacy zachowują relatywnie największą rezerwę: tylko połowa (51%) jest zdania, że dobrze byłoby, gdyby ten kraj znalazł się w NATO, blisko jedna czwarta (23%) zaś wyraża przeciwną opinię.

Rok po rozszerzeniu NATO o Polskę, Czechy i Węgry stosunek społeczeństw tych krajów do uczestnictwa w Pakcie Północnoatlantyckim nie uległ większym zmianom. Podobnie jak przed rokiem, członkostwo w NATO spotyka się w Czechach z mniejszym poparciem niż w Polsce i na Węgrzech. Znajduje to odzwierciedlenie w wyraźnie słabszym w Czechach niż w Polsce i na Węgrzech przekonaniu, że przynależność do NATO umacnia pozycję kraju na arenie międzynarodowej oraz zapewnia mu pokój i bezpieczeństwo. Warto odnotować, że Czesi szczególnie często obawiają się, iż przynależność do sojuszu zwiększa możliwość uwikłania kraju w konflikt zbrojny.

Trzeba też podkreślić, że w Polsce utrzymuje się wysokie poparcie dla członkostwa w NATO, mimo iż znacznie wzrosło przekonanie, że jesteśmy w Pakcie Północnoatlantyckim członkiem „drugiej kategorii”.

Zarówno w Czechach, jak i na Węgrzech opinia społeczna jest podzielona co do tego, czy przynależność do NATO w większym stopniu jest gwarancją niepodległości czy też formą podporządkowania. W obu krajach ten drugi pogląd przeważa, w Czechach nawet dość znacznie. Podobnie podzielone zdania na ten temat były w Polsce w momencie wstępowania do NATO. Obecnie jednak postrzeganie tej kwestii wyraźnie się zmieniło - wśród Polaków zdecydowanie dominuje pogląd, iż członkostwo w NATO jest gwarancją niepodległości kraju. Natomiast we wszystkich trzech krajach stosunkowo największa jest zgodność co do tego, że udział w NATO stabilizuje sytuację w Europie i przyczynia się do redukcji napięć.

Większość Polaków, Czechów i Węgrów jest przeciwna stacjonowaniu na terytorium ich krajów wojsk innych państw członkowskich NATO. Ewentualność taką w stosunkowo

największym stopniu akceptują Węgrzy, w nieco mniejszym - Polacy. Czesi natomiast wyróżniają się najmniejszą akceptacją ewentualnego stacjonowania na ich terytorium wojsk innych państw członkowskich sojuszu. Jednak stosunek Czechów do tej sprawy uległ dużej zmianie w porównaniu z rokiem ubiegłym i obecnie różnica między ich postawą a Polaków i Węgrów nie jest już tak znaczna.

Ogólnie można stwierdzić, że umacnia się pozytywny stosunek Polaków do różnych aspektów udziału naszego kraju w NATO.

Ewentualne przystąpienie Słowacji do NATO popiera zdecydowana większość Polaków, Czechów oraz Węgrów. Co do dalszego rozszerzenia Paktu o inne kraje naszego regionu - jedynie w Polsce ponad połowa badanych opowiada się za przyjęciem wszystkich wymienionych w ankiecie krajów. Węgrzy są w tej sprawie bardziej wstrzeźliwi, niemniej i wśród nich przeważa akceptacja przystąpienia do Paktu wszystkich wymienionych w ankiecie krajów. Natomiast wśród Czechów, stosunkowo najbardziej niechętnych przyjęciu do NATO innych krajów naszego regionu, dominuje sprzeciw wobec ewentualnego akcesu Rumunii, a przede wszystkim Ukrainy. Jeśli chodzi o inne dotychczas neutralne kraje, Polacy chętniej widzieliby wśród nowych członków NATO Finlandię niż Austrię.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?

	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	63	18	12	7	1100
Płeć					
Mężczyźni	72	12	12	4	522
Kobiety	55	23	11	11	578
Wiek					
18-24 lat	78	8	8	7	157
25-34	66	17	12	4	194
35-44	70	13	11	6	213
45-54	59	23	12	5	218
55-64	56	23	13	9	129
65 lat i więcej	49	21	14	15	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	55	21	16	8	402
Miasto do 20 tys.	62	19	10	10	135
20 - 100 tys.	64	17	12	7	227
101 - 500 tys.	74	16	6	4	178
501 tys. i więcej mieszk.	70	12	8	10	158
Wykształcenie					
Podstawowe	48	25	15	12	309
Zasadnicze zawodowe	65	15	13	6	289
Średnie	68	17	9	7	292
Wyższe	83	8	8	1	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	79	12	8	1	89
Prac. umysł. niż. szczebla	68	19	10	3	107
Pracownicy fiz.- umysł.	71	23	1	5	75
Robotnicy wykwalifikowani	67	14	16	3	87
Robotnicy niewykwalifik.	52	29	12	6	39
Rolnicy	45	30	21	4	75
Pracujący na własny rach.	83	2	10	4	50
Bierni zawodowo					
Renciści	53	22	15	9	125
Emeryci	53	18	13	15	217
Uczniowie i studenci	88	0	4	8	71
Bezrobotni	64	13	16	7	122
Gospodynie domowe i inni	49	36	6	9	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	70	17	10	3	202
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	68	19	9	4	97
sekt. pryw. poza rolnict.	73	13	9	5	174
prywatnym gosp. rolnym	47	27	21	5	89
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	57	20	16	7	192
276 - 399	54	25	15	6	143
400 - 549	60	20	12	8	237
550 - 799	65	16	11	8	153
Powyżej 799 zł	76	13	7	4	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	55	19	15	11	346
Średnie	62	21	10	6	517
Dobre	76	9	10	5	238
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	66	13	9	13	42
Raz w tygodniu	60	19	14	8	570
1-2 razy w miesiącu	65	17	10	8	196
Kilka razy w roku	68	15	10	7	195
W ogóle nie uczestniczy	66	19	10	5	97
Poglądy polityczne					
Lewica	62	17	14	7	303
Centrum	64	21	10	5	345
Prawica	80	10	7	2	254
Trudno powiedzieć	42	21	17	20	198

Tabela 2. Czy sądzi Pan(i), że interesy i bezpieczeństwo Polski są tak samo traktowane jak interesy i bezpieczeństwo krajów dotychczas należących do NATO, czy też mają mniejsze znaczenie dla polityki sojuszu? 1 - Są tak samo traktowane jak interesy i bezpieczeństwo krajów dotychczas należących do NATO; 2 - Mają mniejsze znaczenie dla polityki NATO niż interesy i bezpieczeństwo krajów dotychczas należących do tego sojuszu (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	40	17	1100
Płeć				
Mężczyźni	48	40	12	522
Kobiety	38	40	22	578
Wiek				
18-24 lat	50	37	13	157
25-34	45	41	14	194
35-44	47	41	12	213
45-54	41	42	17	218
55-64	40	42	18	129
65 lat i więcej	33	37	29	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	40	20	402
Miasto do 20 tys.	39	38	23	135
20 - 100 tys.	37	44	19	227
101 - 500 tys.	54	36	11	178
501 tys. i więcej mieszk.	48	43	9	158
Wykształcenie				
Podstawowe	34	38	28	308
Zasadnicze zawodowe	47	35	19	289
Średnie	46	44	10	392
Wyższe	45	49	6	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	46	8	89
Prac.umysł.niż.szczebła	37	53	9	107
Pracownicy fiz.- umysł.	53	29	17	75
Robotnicy wykwalifikowani	45	39	15	87
Robotnicy niewykwalifik.	24	47	29	39
Rolnicy	36	45	19	75
Pracujący na własny rach.	45	43	12	50
Bierni zawodowo				
Renciści	33	43	24	125
Emeryci	36	40	24	217
Uczniowie i studenci	67	27	6	71
Bezrobotni	51	32	17	122
Gospodynie domowe i inni	50	35	15	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	47	43	11	202
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	52	37	12	97
sekt. pryw. poza rolnict.	38	46	16	174
prywatnym gosp. rolnym	30	53	17	89
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	41	40	19	192
276 - 399	38	45	17	143
400 - 549	44	38	19	237
550 - 799	40	42	18	153
Powyżej 799 zł	47	45	8	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	38	42	20	346
Średnie	40	42	18	516
Dobre	55	34	10	238
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	27	28	42
Raz w tygodniu	38	44	18	570
1-2 razy w miesiącu	46	38	16	196
Kilka razy w roku	49	36	15	195
W ogóle nie uczestniczy	49	37	14	97
Poglądy polityczne				
Lewica	41	48	11	303
Centrum	44	42	14	345
Prawica	56	34	11	254
Trudno powiedzieć	25	35	40	197